

SÁMEDIGGI SÁMEDIGGE SAEMIEDIGKIE SAMETINGET

ČOAHKKINGIRJI 4/94 - MEARRÁDUSAT

Siidu: 1

Áigi: skábmamánu 22. b. 1994 dii. 09.00 -12.00 ja dii. 15.00 - 18.00
skábmamánu 24. b. 1994 dii. 09.00 -12.00 ja dii. 13.00 - 17.30

Báiki: Samelandssenteret, Kárašjohka

Áirasat:

1. Olav M. Dikkanen	21. Geir Tommy Pedersen
2. Magnhild Mathisen	22. Sven Roald Nystø
3. Berit Ranveig I. Nilssen	23. Margreta Páve Kristiansen
4. Steinar Pedersen	24. Aage Pedersen
5. Marianne Balto Henriksen	25. Olav Andersen
6. Hartvik Hansen	26. Anders Oskal
7. Ragnhild Nystad	27. Inger-Ann Fossli
8. Egil Olli	28. Magne A. S. Huuva
9. John Henrik Eira	29. Per Solli
10. Ole Henrik Magga	30. Roger Pedersen
11. Heaika Skum	31. Ing-Lill Pavall
12. Inger Anne S. Gaup	32. Amund Eriksen
13. Peder Mathisen	33. Nils O. Nilsen
14. Alf Edvard Nystad	34. Jarle Jonassen
15. Jens Petter Olsen	35. Ásta Vangberg
16. Tore Bongo	36. Odd Kappfjell
17. Terje K. Haugen	37. Máret Guhttor
18. Ingar Eira	38. Johan Mikkel Sara
19. Mary Mikalsen Trollvik	39. Berit Johnskareng
20. Eilif O. Larsen	

Čuovvovaš áirasat ledje diedihhan heaibama:

Áirras nr. 17 Terje K. Haugen
Áirras nr. 10 Ole Henrik Magga
Áirras nr. 27 Inger Ann Fossli
Áirras nr. 19 Mary Mikalsen Trollvik
Áirras nr. 18 Ingar Eira

Čuovvovaš áirasat eai gaskaboddosaččat doaimma Sámedikki áirrasin:

Áirras nr. 22 Sven Roald Nystø
Áirras nr. 9 John Henrik Eira

Čuovvovaš várrelahtut manne sajiidasaset:

Rolf Arthur Johansen, áirasa nr. 19 várrelahttu
Idun Hennie Meli, áirasa nr. 18 várrelahttu
Judy Danielsen, áirasa nr. 27 várrelahttu

SÁMEDIGGI SÁMEDIGGE SAEMIEDIGKIE SAMETINGET

ČOAHKKINGIRJI 4/94 - MEARRÁDUSAT

Siidu: 2

Klemet J. Hætta, áirasa nr. 10 várrelahttu
Per Edvin Varsi, áirasa nr. 17 várrelahttu
Karen Inga Eira, áirasa nr. 22 várrelahttu
Marit Sofie Holmestrand, áirasa nr. 9 várrelahttu
Arne Mortensen, áirasa nr. 24 várrelahttu. Manai sadjásis 23.11.94 dii. 0900.

Čuovvovaš áirasat ožžo virgelobi:

Aage Pedersen, dii. 0900 rájes 24.11.94 čeahkkima lohppii.
Marianne Balto Henriksen, dii. 0900 - 13.30, 24.11.94.
Margreta Páve Kristiansen, dii. 16.45 - čeahkkima lohppii, 24.11.94
Jens Petter Olsen, dii. 17.00 čeahkkima lohppii, 24.11.94.

- ÁŠŠI 38/94 ČOAHKKIMA VUOĐDUDEAPMI**
- nammačuorvun, pearmišuvnnat, gohččojuvvon várrelahtut
- gohččuma ja áššelisttu dohkkeheapmi
- ÁŠŠI 39/94 SÁMEDIGGERÁDI DIEDÁHUS DOAIMMAS BIRRA, DÁS MAIDDÁI REFERÁHTAÁŠŠIT**
- ÁŠŠI 40/94 GAŽALDAGAT SÁMEDIGGERÁĐĐÁI SÁMEDIKKI ČOAHKKINORTNEGA § 26 VUOĐUL**
- ÁŠŠI 41/94 OĐĐA ÁŠŠIID DIEDIHEAPMI**
- ÁŠŠI 42/94 SÁMEDIKKI BUŠEAHTTA 1995 - JUOGADEAPMI**
- ÁŠŠI 43/94 SÁMEDIKKI BUŠEAHTTA 1996 - OĐĐA DÁRB BUT**
- ÁŠŠI 44/94 PRINSIHPAT JA NJUOLGGADUSAT 10-JAGÁŠ VUOĐDOSKUVLLA HUKSEMII, ORGANISEREMII JA SISDOLLUI**
- ÁŠŠI 45/94 RAPORTA SÁMEGIELA DILI BIRRA NORGGAS 1993**
- ÁŠŠI 46/94 SÁMEDIKKI NAMAHAN JOAVKKU ÁRVALUS SÁMEGIELA HÁRRÁI OFUOHTAS JA LULLI-TROMSSAS**
- ÁŠŠI 47/94 SÁMEDIKKI 1995 ČOAHKKINPLÁNA**
- ÁŠŠI 48/94 OLE HENRIK MAGGA - PEARMISUVDNAOHCAN**
-

SÁMEDIGGI SÁMEDIGGE SAEMIEDIGKIE SAMETINGET

ČOAHKKINGIRJI 4/94 - MEARRÁDUSAT

Siidu: 3

ÁŠŠI 38/94 ČOAHKKIMA VUOĐDUDEAPMI

- nammačuorvun, pearmišuvnnat, gohččojuvvon várrelahtut
- gohččuma ja áššelisttu dohkkeheapmi

Čoahkkinjodihangoddi Egil Olli bokte rabai čoahkkima. Čađahuvvui nammačuorvun.

a) Gohččuma dohkkeheapmi

Mearrádus: skábmamánu 4. b. gohččun dohkkehuvvui ovttajienalaččat.

b) Áššelisttu dohkkeheapmi:

Čoahkkinjodihangoddi gesii eret ášši 48/94, ja muitalii ahte ášši meannuduvvo 1995 guovvamánu ollesčoahkkimis, dan oktavuodas go Sámedikki čoahkkinortnet rievdaduvvo.

Mearrádus: Áššelistu mii čuovui gohččuma dohkkehuvvui ovttajienalaččat, ášši 48/94 - Pearmišuvdnaohcamat mañiduvvui.

ÁŠŠI 39/94 SÁMEDIGGERÁDI DIEDÁHUS DOAIMMAS BIRRA, DÁS MAIDDÁI REFERÁHTAÁŠŠIT

Ráđi diedáhus leai diehtun.

Egil Olli evttohus ahte meannudit Ole Henrik Magga pearmišuvdnaohcama mañimuš áššin, 48/94, dán ollesčoahkkimis mearriduvvui ovttajienalaččat.

ÁŠŠI 40/94 GAŽALDAGAT SÁMEDIGGERÁĐĐÁI SÁMEDIKKI ČOAHKKINORTNEGA § 26 VUOĐUL

Sámedikki čoahkkinortnega § 26 vuođul ovddiduvvojedje gažaldagat maidda ráđđi vástidii:

Bargiidbellodaga gažaldat Steinar Pedersena bokte Sámediggeráđđái:

Stuorradiggeproposišuvnna nr. 1 (1994-95) mielde, lea ásahuvvon stivrenjoavku buoridit eavttuid ealáhusovddideapmái Davvi-Norggas. Dán jovkui gullet stáhtaministar, mánggat stáhtaráđit, fylkasátnejodiheaddjit ja Sámedikki presideanta.

Makkár strategiija lea sámedikki presideanta jurddašan dán bargui, ja man viidát gessojuvvo Sámedikki ollesčoahkkin mielde hábmet mihttomeriid mat galget prioriterejuvvot sámiid bealis?

Sámediggeráđi vástádus Bargiidbellodahkii Steinar Pedersena bokte:

Sd. prp. nr. 1 (1994-95) - Gielda- ja bargodepartemeanta - 23. - 24. siiddus daddjo ahte lea ásahuvvon stivrenjoavku mii galgá bargat buoridit eavttuid ealáhusovddideapmái ja ángiruššamii Davvi-Norgga erenoamáš ovdamuni hárrái. Sámedikki presideanta galgá

SÁMEDIGGI SÁMEDIGGE SAEMIEDIGKIE SAMETINGET

ČOAHKKINGIRJI 4/94 - MEARRÁDUSAT

Siidu: 4

oassálastit stivrenjovkui ovttas Stáhtaministariin, Olgoriikaministariin, Gielda- ja bargoministariin, Ealáhus- ja energiijaministariin, Guolástusministariin ja riikaoasi fylkkasátnejodiheaddjiiguin.

Dát bargojoavku ii leat velá gohččojuvvon čeahkkái. Sámedikki bealis eat leat ožžon makkárga dieđu goas dát dáhpáhuvvá. Sámediggeráđđi jáhká ahte Ráđdehus áigu earret eará vuordit skábmamánu 28. b. EU-jienasteami bohtosiid.

Dalá maŋŋá dán biddjo áššelistu čeahkkima várás, go šaddá eambo čielgaseabbo maid joavku galgá bargat, lea Sámedikkisge vuodđu plánet barggu. Sámedikki ollesčeahkkin dieđusge oažžu dieđuid ja gessojuvvo mielde dábálaš vugiin dallánaga go mii diehtit maid joavku galgá bargat.

Bargiiddbellodaga gažaldat Johan M. Sara bokte Sámediggeráđđái:

Sámi info-guovddáš Oslos:

Gávdnogo juolludus sámi diehtujuohkinguovddážii Oslos? Jos lea - de makkár plánet leat johtuibidjat doaimma.

Sámediggeráđi vástáduš Bargiiddbellodahkii Johan M. Sara bokte:

Sámediggi ozai juovlamánu 13. b. 1993 reivves 300.000,- kr. Sámedikki diehtujuohkinplánabargui. Departemeanta lei bidjan dáid ruđaid sámi diehtujuohkin-guovddáža ásaheapmái - almmá dan ahte departemeanta lei duohtan dahkan ásaheami go dát ohcan sáddejuvvui departementii.

Bušeahhtačeahkkimis guovvamánu 22. b. 1994 gos ledje mielde várrepresideanta Ing-Lill Pávval, ráđđelahttu Máret Guhttor ja Sámedikki direktøra ohcaluvvui departemeantta vástáduš Sámedikki ohcamii. Čeahkkima čodiheaddji, politiikalaš ráđdeaddi Sverrrre O. Johansen lohpidii ahte Sámedikki ohcan galggai árvoštallot farggamusat.

Go departemeanta ii lean vástidan Sámedikki ohcama, ovddidii Sámedikki direktøra fas ášši Gieldda- ja Bargodepartemeantta departemeantaráđđái Ulf Sandii čeahkkimis geassemánu 7. b. 1994. Dán čeahkkimis oaččui direktøra dakkár čielga áddejumi ahte departemeanta lei mielas miedihit dasa mii ohcamis ohccojuvvui.

Gieldda- ja bargodepartemeanta juolludii 20.07.94 reivves Sámediggái 300.000,- kr. Sámedikki diehtujuohkinplánemii (gč. mieldebiddjon reivve).

Departemeanta čállá čuovvovaččat reivves:

"Ruđat galget geavahuvvot plánet ja ráhkkanahhtit diehtujuohkinguovddáža Oslos. Lea eaktu ahte guovddáš lea oassin Sámedikki bajit dási diehtujuohkinstrategiijas. Mii vuordit ahte Sámediggi ovddida prošeaktačilgehusa bušehtain dan oasis plánas mii lea diehtujuohkinguovddáža birra Oslos." (min vuollásárgen)

SÁMEDIGGI SÁMEDIGGE SAEMIEDIGKIE SAMETINGET

ČOAHKKINGIRJI 4/94 - MEARRÁDUSAT

Siidu: 5

Mii leat ovttas Stáhta diehtujuohkinbálvalusain ráhkadeamen diehtujuohkinstrategiija Sámediggái. Strategijaprošeakta lea plánejuvvon leat gárvvis njukčamánu 31. b. 1995. Sámedikki dievasčoahkkin galgá meannudit diehtujuohkinstrategiija mas maid leat evttohusat diehtujuohkin doaimmaid oktavuodas sihke oanehit ja guhkit áigái. Departemeanta lea bidjan eaktun ahte guovddáš galgá leat oassin Sámedikki bajit dási diehtujuohkinstrategiijas. Dan sivas go dát bargu ii leat vel gárvvis, ii leat mis vuoddu loahpalaččat dadjat šaddágo diehtujuohkinguovddáš Čollos duohtan dahkkot. Háliidit deattuhit ahte departemeantta doarjja galgá geavahuvvut diehtujuohkinplánemii. Sámediggi galgá meannudit diehtujuohkinstrategiija go dat gárvana.

ÁŠŠI 41/94 OĐDA ÁŠŠIID DIEĐIHEAPMI

1. Hartvik Hansen, Sámedemoktáhtat, ovddidii čuovvovaš ášši:

Mildrid Mudenia bartatomtaohcan Skálvejávrris Deanu gielddas

Sámedemokráhtaid oaivila mielde lea dát prinsihpalaš ášši ja Sámediggi ferte árvvoštallat sáhtágo ILO-konvenšuvdna nr. 169 geavahuvvot sullasaš áššiid oktavuodas.

Ovdal go Statskog SF dahká loahpalaš mearrádusa, lea min mielas deatálaš ahte Sámedikki ollesčoahkkin ávžžuha Sámediggeráđi, ovttasráđiid joavkkuiguin, addit cealkámuša Sámedikki bealis mielddusin áššebáhpriidda.

Berre erenoamážit árvvoštallat šaddetgo daid geat barget lotnolasealáhusaiguin doaibmadiliit gozihuvvot dan ektui.

2. Sámi joavku, Hartvik Hansen bokte ovddidii čuovvovaš ášši:

Plánejuvvon mohtoriohtalus gielddusguovlu Sis-Finnmárkkus

Min joavku lea ožžon dieđuid ahte fylkkamanne birasgáhttenossodat lea doallan čoahkkima Álttás, gos eai buot guoskevaš bealit leat ovddastuvvon.

Bargu lea plánejuvvon jotkojuvvot ja Sámediggi ferte gáibidit beassat mielde dán plánabargui.

3. Sámi joavku Amund Eriksen bokte ovddidii čuovvovaš ášši:

Johtalus Vuotnabađas, Divttasvuonas

Guovvamánus dán jagi meannuduvvui Norlándda fylkka sámi doaibmaplána Sámedikkis. Norlándda fylkagielda rámiduvvui plánabargus geažil.

Okta deatálaš ulbmil plánas lea doalahit váldodovdomearkkaid ássanminstaris ja sihkkarastit eallineavttuid sámi ássanguovlluin. Fylkkagielda dadjá čielgasit ahte jos dán galgá sáhttit ollašuhhtit, de lea dárbu juolludit ekonomálaš váriid. Vuotnabahtii ja

SÁMEDIGGI SÁMEDIGGE SAEMIEDIGKIE SAMETINGET

ČOAHKKINGIRJI 4/94 - MEARRÁDUSAT

Siidu: 6

geainnohis Moskki gillái lea stuorra mearkkašupmi ahte lea buorre johtalusoktavuohta, sihkkarastit eallinfámolaš servodaga.

Mii leat biehtahallan go Fylkkagieldda prioriteremat dán áššis orrot leamen justa nuppeláganat go mihttomearit sin iežases plánas. Ruvttot leat geahpeduvvon ja lea biddjon ollu heajut fanas go ovdal.

Dán vuodul bivdit ráđi čuovvolit dán ášši. Buot fámuid ferte váldit atnui maiguin sihkkarastit sámi gili, Moskki, eallineavttuid.

4. Árras Johan M. Sara, Bargiidbellodat, ovddidii čuovvovaš ášši:

Norgga sámit EU ovttasbarggu oktavuodas

Maŋná go Suopma ja Ruotta lea dadjan juo searvat EU:ii lea dilli rievdan viehka ollu go jurddašit Norgga sámiid dili EU:ii.

Dán oktavuodas bivddán Sámedikki meannudit ášši odđasit.

Go Sámediggi ávžžuha Norgga sámiid biehttalit EU:ii searvama, de lea Sámediggi mielde ráhkadeamen odđa rájiid Davviriikkaid sámiid gaskka. Jos Norga báhcá olggobeallái EU:a, de leat Norgga sámit ieža sirremin iežaset olggobeallái, eaige beasa leat mielde hábmemin boahttevaš eamiálbmotpolitihka Eurohpas. Dát sáhttá dagahit stuorra váttisvuodaid boahttevaš ovttasbargui sámiid gaskka, go jurddašit omd. Sámeregiovna, oktasaš sámi konvenšuvna jna.

Johan M. Sara gesii árvalusas eret, muhto háliidii čoahkkingirjelasáhusa mas lea seamma sisdoallu.

5. Árras Per Edvind Varsi, Bargiidbellodat ovddidii čuovvovaš ášši :

Jodáneamosit dollo konfereansa Sámedikki dásis guorahallat allaskuvlaoahpu sámegeielas ja sámi kultuvrras, erenoamážit dan oassái sámi álbmogis geat leat massán iežaset álgogiela.

6. Árras Geir Tommy Pedersen, NSR:a Sámediggejoavku, ovddidii čuovvovaš ášši:

Giellaoahpahusa gáibadus rávis sápmelaččaide almmá peršuvnnalaš goluid

Dat sohka buolvvat sámiid gaskkas, geat leat massán iežaset giela, ovddit dáruiduhttin ja assimilerenpolitihka geažil fertejit oazžut vejolašvuoda oahppat sámegeiela almmá ahte das šaddet peršuvnnalaš golut ovttaskas olbmui.

Stuorradiggi čujuha dán Sd.diedđáhusas, nr. 52, Norgga sámeapolitihkka, gos čuožžu:

SÁMEDIGGI SÁMEDIGGE SAEMIEDIGKIE SAMETINGET

ČOAHKKINGIRJI 4/94 - MEARRÁDUSAT

Siidu: 7

"Ovddit assimilerenpolitihka geažil leat ollu sámit massán vuoigatvuoda oahppat iežaset giela skuvlaoktavuodas. Ráđđehusa ulbmil lea árvvoštallat dán problematihka lagabuidda, ja gokčágo gustovaš rávisolbmuid-oahpahusortnet ollásit daid vuoigatvuodagáibádusaid maid dát assimilerenpolitihkka lea dagahan."

Sámediggeplánas boahdá čielgasit ovdan ahte lea dárbu erenoamáš doaimmaide daid sámiid várás, geat eai goassige leat ožžon oahpahusfálaldaga sámegeielas ja ahte dát fálaldat galgá leat nuvttá ovttaskas olbmui.

7. Árras Steinar Pedersen, Bargiiddbellodat, ovddidii čuovvovaš ášši:

Birasgažaldat Deanuleagis

Sámediggi konstatere ahte viiddis bartahuksemaht Suoma bealde Deanuleagi leat heađuštan ollu sámi álbmoga. Erenoamážit dagaha dát ahte báikki luossabivdit duvdašuvvet eret iežaset árbevirolaš bivdosajiin.

Joavku diehtá maddái ahte suoma-norgga rádjačáhcekommišuvdna lea addán dán gažaldahkii stuorra fuomášumi, ja lea bivdán Norgga ja Suoma birasgáhtten-ministariid guorahallat deattu resurssaid hárrái maid bartahuksen ja turistaindustriija mielddisbuktet.

Bivdit ahte min birasgáhttenstáhtaráđđi čuovvola nu ahte Norgga bealde nannoseabbot váikkuhuvvo Suoma ektui suodjalit birrasa dán guovddáš oktasašsámi guovllus.

Dasto lea Sámedikkis hirbmat stuorra ballu ahte Gyrodactylus salaris leavvá davimuš luossajogaide. Danin bivdá Sámediggi ahte birasgáhttenminister gieđahallá dänge iežas suoma kollegain, ja ahte suoma beale gáibádusat dustejuvvojit mii guoská guollebiebmandoibmii lahka Deanujoga.

8. Árras Berit Ranveig Nilsen, NSR, ovddidii čuovvovaš ášši:

Guollebiebmanrusttega ásaheapmi Unjárgga gielddas

Artic seafarm, Buorggáin Máttá-Várjjagis lea ožžon lobi ásaheit guollebiebmanrusttega Rissebáktái - hámmán Unjárgga gielddas. Dát dahkko vaikko gieldda ja eará gulaskuddanáhusat leat vuostálastán dan gulaskuddanvuorus.

Rusttega sadji dagaha ahte olles hámmán Rissebávttis "giddejuvvo" buot fanasjohtolahiin ja guolástusvejolašvuodaide.

Dát danin go biebbmanrusttetlágas čuožžu ahte ii leat lohpi johtalit sihkkarvuodabiire siste, mii lea 100 m rusttega birra. Dás lea sáhka guovtti rusttega birra, ja galgá leat

SÁMEDIGGI SÁMEDIGGE SAEMIEDIGKIE SAMETINGET

ČOAHKKINGIRJI 4/94 - MEARRÁDUSAT

Siidu: 8

uhccimusat 100 m rusttegiid gaska. Dás lea sáhka sihkarvuodaguovllu, sullii 400-500 m, birra masa rusttet lea lohkkon mielde.

Dát dagaha ahte Vierravuotna ollásit giddejuvvo, go vuotna lea seaggi.

Rusttet šaddá leat hirbmat váralaš lahka jogaid, ja sáhtta geavvadit njuommuma luossajogaide lahkosis.

Rusttet lea sullii 1 km eret Ođđajogas
7 km eret Suovojogas
15 km Njiddujogas
19 km eret Ánnejogas

Unjárgga giella lea mearridan ealáhusplána gildii. Dán plánas lea Rissebávtti hámman plánejuvvon geavahuvvot guolástussii ja johtalussii. Hámmana giddden buktá issoras váikkuhusaid gieldda báikki álbmogii. Árbevirolaččat lea hámman geavahuvvon guolástusulbmiliidda guhkes áiggi, go dát lea lunddolaš hámman.

Mearrádus:

Diedihuvvon ođđa áššit, earret ášši 4, sáddejuvvojit Sámediggeráđđái meannudeapmái.

ÁŠŠI 42/94 SÁMEDIKKI BUŠEAHTTA 1995 - JUOGADEAPMI

Áššebáhpirat:

- Sd.prp. nr. 1 (1994-95) Stáhtabušeahta 1995 bušeahttearbmiinii
- Sámediggeráđi reive golgotmánu 10. b. Stuorradikki giellakomiteai
- Čoahkkingirji oassi, ášši 34/93 Sámedikki 1994 bušeahta - juogadeapmi

Sámediggi mearridii čuovvovaččat:

Sámediggi bidjá dakko bokte ovdan iežas bušeahtajuogadeami 1995 várás. Juogadeapmi guoská váikkuhangaskaomiide mat leat evttohuvvon juolluduvvot Sd.prp. nr. 1 (1994-95) Stáhtabušeahta kapihttal 0540 - Sámediggi. Dát juogadeapmi dahkko dainna eavttuin mo Stuorradiggi loahpalaččat dohkkeha Stáhtabušeahta.

Hálddašandoaimmaid juogadeapmi

Sámediggi árvala ahte hálddašandoaimmat juogaduvvojit ná:

Sámi ealáhusráđđi

Sámi ovddidanfoanda
Lotnolasealáhusaid geahččalanprošeahta
Doarjja sámi duodjái

SÁMEDIGGI SÁMEDIGGE SAEMIEDIGKIE SAMETINGET

ČOAHKINGIRJI 4/94 - MEARRÁDUSAT

Siidu: 9

Sámi nuoraid oahppostipeanda

Sámi kulturráđđi

Sámi kulturfoanda

Doarjja sámi kulturviesuide, (OĐĐA)

Doarjja sámi kulturorganisašuvnnaide

Doarjja sámi mánáid bajásšaddaneavttuide

Doarjja sámi girjelágádusaide

Sámi giellaráđđi

Gielddaid ja fylkagielddaid guovttegielalášvuoda doarjja sámegeiela hálddašanguovllus.

Sámediggeráđđi

Doarjja Sámedikki joavkočálliide

Doarjja sámi váldo-organisašuvnnaide

Kap. 0540 poasta 51 Sámi ealáhusráđđi

Biddjojuvvo ollásit 16. 930.000 kruvnnu sámi ealáhusráđi hálddašeapmái 1995:s. Ruđat galget mannat sámi ovddidanfondii, ja lotnolasealáhusaid geahččalanprošektii nugo namuhuvvon Stuorradiggeproposišuvnnas. Sámediggi áigu dattetge veaháš buktit mearkkašumiid ealáhusráđi ruđaid hálddašeami oktavuodas. Mearkkašumit leat vuodđuduvvon dikki sámi ovddidanfoandda evaluerema meannudeapmái, ášši 36/94.

Foanda berre nannet nissonprofiilla iežas doaimmain. Dát mearkkaša doarjaga nannema doaimmaide main árbevirolaččat leat ollu nissonat. Sámediggi áigu dán oktavuodas erenoamážit geassit duoji dákkáraš áŋgiruššansuorgin. Sámi ealáhusráđđi berre ásahit juogalágan šiehtadusa omd. Duodjeinstituhtain diliid hárrái mat čatnasit márkananalysaide ja oaivadussii/gelbbolašvuodagaskkusteapmái, vai duojárat geat áiggošedje ásahit odđa doaimma sáhttet oažžut geatnegahtton veahki álggahanoasis. Dákkáraš formaliserejuvvon šiehtadusa berrešii sáhttit ásahit boadusin dain gáibádusain mat biddjojit duodjidoarjaga oktavuodas Sámedikki poasttas 70.

Muđui áigu Sámediggi joatkit dan profiilla mii foanddas lea vuodđoealáhusaid ektui.

Kap. 0540 poasta 52 Sámi kulturráđđi

<u>Doaibma</u>	<u>1994</u>		<u>1995</u>
50.1 Sámi kulturfoanda	5.000		5.000
50.2 Doarjja sámi girjelágádusaide	1.500	>	1.500
50.3 Doarjja sámi kulturviesuide (OĐĐA)	1.965	>	1.965
50.4 Doarjja sámi kulturorganisašuvnnaide	740	>	740
Gesson poasttas 70			600
Supmi	* 9.205		** 9.805

SÁMEDIGGI SÁMEDIGGE SAEMIEDIGKIE SAMETINGET

ČOAHKKINGIRJI 4/94 - MEARRÁDUSAT

Siidu: 10

(Buot supmit 1000 kruvnnuin)

> mearkkaša doaisttáži.

* sisdoallá 500.000,- kruvnnu sámi kulturguovddáži poasttas 70.

** 600.000,- mielde kulturráđi hálddašeapmái poasttas 70.

Sámedikkis eai leat dán rádjái makkárge mearkkašumit kulturráđi doarjjageavahussji sámi kulturfoanddas.

Sámediggi deattuha ahte doarjja sámi girjelágadusaide lea oaivilduvvon dan láhkái geavahuvvot ahte dat doarju sámi girjelágadusaid mat sihkarastet viidát sámi prentehusaid. Sámediggi áigu Sámi kulturráđi geahčadeami vuodul guorahallat mo dán buoremusat sáhtášii ollašuhit, vejolaččat nannoseabbot prioriteret sámi váldogirjelágadusa.

Sámediggi evttoha ahte postii 52 ásahuvvo ođđa doaibmadoarjaortnet sámi kulturviesuide. Dán ortnegii gullet 1995:s doaibmadoarjja Sámi kulturguovddáš Árbordes, Árran julevsámi guovddáš ja Sámi dáiddaguovddáš Kárášjogas. Boasttuposterema geažil Sd.prp. nr. 1 ii leat Sámi dáiddaguovddáš Kárášjogas mielde dán juolludusas. Dát mearkkaša ahte Sámediggi poasttas 70 ferte várret ruđaid seamma ollu go dán jagi, dát mearkkaša 500.000,- kruvnnu dán ulbmilii. Ná lea juolludus kulturviesuide gitta 2.465.000,- rádjái. Sámi kulturráđi hálddaša juolludusa dáid namuhuvvon kulturviesuide institušuvnnaid ovdanbiddjon bušeahta ja rehketdoalu vuodul.

Ortnet mas lea doarjja sámi kulturorganisašuvnnaide sisdoallá nugo mearkkašuvvon Sámedikki bušeahtameannudeamis poastta 52 vassevaš jagi, doarjaga dáiddáriid organisašuvnnaide, sámi valáštallamii ja sámi organisašuvnnaide maidda ii gula sámi váldo-organisašuvnnaid doarjja. Danin juolluduvvo gitta 740.000,- kruvnnu rádjái dán ortnegii poasttas 52, ja ahte várrejuvvo 100.000,- kruvdnosaš merkejuvvon rámma poasttas 70 buhtadussan dasa go ohccit leat lassánan ortnegii. Ollásit mearkkaša dát ahte kulturrádis lea gitta 840.000,- geavahussii 1995 várás.

Kap. 0540 poasta 53 Sámi giellaráđđi

Sámediggi mearridii čeahkkimistis miessemánus ođđa njuolggadusaid ruđaid juogadeapmái Sámi giellaráđi juolludusas poasttas 53. 1995:s lea juolludus seamma stuoris go dán jagi juolludusge, dát mearkkaša ahte rámma lea biddjon 16.650.000,- kruvdnui.

Sámi giellaráđđi lea ožžon bargun jodihit barggu Sámedikki plánaid čadaheami oktavuodas maiguin nannet sámegeiela sierralágan sámi guovlluin. Dán rádjái ii leat dađi bahábut leamaš vejolašvuohta ásahit ruđaid čadahit juo mearriduvvon plánaid lulli- ja julevsámegeiela guvlui. Goappáge plánas leat muhtun ráje konkrehta prošeaktaevttohusat maid maiddái lea vejolaš geavahit iešguđet osiin riikkas, earret eará sámegeiela hálddašanguovllus.

Sámediggi ávžžuha giellaráđi prioriteret prošeavttaid ja plánaid mat sáhttet dagahit ahte oažžut vásihusaid ja gelbbolašvuođa giellaovddidandoaimmain.

Daid jagiid go ortnet doarjja gielddaide ja fylkkaide lea doaibman, lea leamaš viehka ollu ságastallamat ortnegiid hárrái. Sámediggi ávžžuha sámi giellaráđi ásahit lagat oktavuoda guoskevaš gielddaide ja fylkagielddaide lonuhan dihtii vásihusaid, ja vejolaččat maiddái ovttasbargat stuorát giellaprošeavttaid ektui. Diggi áigu fas muittuhit ahte dáid ruđaid

SÁMEDIGGI SÁMEDIGGE SAEMIEDIGKIE SAMETINGET

ČOAHKINGIRJI 4/94 - MEARRÁDUSAT

Siidu: 11

geavaheami bokte galgá geahččalit lasihit ovttaskas ásahusaid iežaset dáiddu ollašuttit iežaset láhkageatnegahtton geatnegasvuodaid. Buoremus vuohki dikki áddejumi mielde lea nannet ovttaskas bargiid individuálalaš gelbbolašvuoda sámegielas, ja ná ásahusa gelbbolašvuoda, dan sadjái go geavahit ruđaid seaiva jorgalan- ja dulkonbálvalusaide.

Kap. 0540 poasta 70 Eará sámi ulbmilat

Sámediggi juogada dán jagáš rámma mii lea 9.700 kruvnnu čuovvovaččat:

<u>Doaibma</u>	<u>1994</u>	<u>1995</u>
70.1 Doarjja sámi váldo-organisašuvnnaide	2.700	* 2.600
70.2 Doarjja Sámedikki joavkočálliide	850	850
70.3 Sámi nuoraid oahppostipeanda	800	800
70.4 Doarjja sámi mánáid bajásšaddaneavttuide	1.250	1.250
70.5 Doarjja sámi duodjái	4.100	** 3.600
Várret Sámi kulturráđi geavahussii		*** 600
Supmi	9.700	9.700

* Geahča mearkkašumi poasttas 52 sámi kulturorganisašuvnnaid hárrái ja mearkkašumiid postii 70.

** Geahpeduvvo dan geažil go sámi kulturguovddáš oažžu juolludusas kulturráđi bušeahta bokte.

*** Boadus dás * ja **.

Sámediggeráđđi juolluda poasttas 70.1 ruđaid dušše sámi váldo-organisašuvnnaide njuolggadusaid ektui maid Sámediggi lea mearridan 1993 geassemánus. Dát lea sivvan dasa go 100.000,- kruvnnu sirdojuvvojit kulturráđi geavahussii ortnegii mas lea doarjja kulturorganisašuvnnaide. Dát mearkkaša ahte rámma poasttas 70.1 biddjo 2.600.000,- kruvdnui.

Dán jagáš rámma ii dagat makkárgé lassáneami ovddit jagiin. Danin ii leat sadji lasihit juolludusa Sámedikki joavkočálliide. Dikki evttohuvvon earáláhkái posteret 380.000,- kruvnnu poasttas 01 postii 70 ii leat čađahuvvon, nu ahte rámma poasttas 70.2 biddjo 850.000,- kruvdnui.

Sámi nuoraid oahppostipeanda leai plánejuvvon lasihuvvot 900.000,- kruvdnui skuvlajahká 1994-95. Dát dainna eavttuin ahte rámma poasttas 70 lasihuvvo. Dát lasiheapmi ii leat dáhpáhuvvan nu ahte eat sáhte lasihit rámma badjel 800.000,- kruvnnu mii juolluduvvui 1994:s. Sámediggi áigu dattetge bivdit sámi ealáhusráđi konkrehta árvoštallat ortnega njuolggadusaid divodeami ektui, ja vejolaš dárbbu lasihit rámma.

Sámediggi diehtá ahte Duodjeinstituhtta geahččala oažžut fásta stáhtadoarjaga iežas doibmii. Dán ráđjái lea instituhtta ožžon juolludusa poastta 70.5 bokte, sámi duodji. Dát ortnet ii leat dán ráđjái geahčáduvvon dainna ulbmilin ahte nannoseabbot prioriteret. Sámediggi ávžžuha sámi ealáhusráđi árvoštallat doarjjaortnega instituhtta boahtevaš dárbbuid, ealáhusráđi fágalaš dárbbu, ja eará doarjjavuostáiváldiid veahki ektui Sámedikki ođđa ángiruššamiin duoji hárrái ealáhussan (ref. poasta 51).

1995 várás biddjo 3.600.000,- kruvdnosaš rámma poasttas 70.5. Dát ii nievtti mielde atte saji nannet doarjaga makkárgé ovttaskas institušuvdnii. Diggi berošta dattetge ahte biddjojit čavgaseabbo gáibádusat ovttaskas doarjjavuostáiváldiide. Ovddidanfoandda bokte rahppo dál

SÁMEDIGGI SÁMEDIGGE SAEMIEDIGKIE SAMETINGET

ČOAHKINGIRJI 4/94 - MEARRÁDUSAT

Siidu: 12

eambbo liberála doarjjageavahus ovttaskas duojáridda, dát bidjá stuorát gáibádusaid doarjja-ápparáhtii man várás juolludus lea.

Sámediggi háliida danin ahte ealáhusráđdi kritihkalaččat guorahallá ovttaskasaid saji dán ortnegis. Dainna vuolggasajiin sáhtá Duodjeinstituhta juolludusa mearridit sierra bissovaš ortnegin 1996 rájes, jos ealáhusráđi gáibádusa fágalaš veahki ektui sáhtá ollašuhttit.

Eaktun lea dat mo Stuorradiggi loahpalaččat meannuda stáhtabušehta.

ÁŠŠI 43/94 SÁMEDIKKI 1996 BUŠEAHTTA - OĐĐA DÁRB BUT

Áššebáhpirat:

- Čoahkkingirji oassi, ášši 9/94 1995 STÁHTABUŠEAHTTA - DOAIBMA- JA VIRGEČÁLUS
- Sd.prp. nr. 1 (1994-95) 1995 bušeahhtatearbmiinii, Geldadepartemeanta, Kap. 0540 Sámediggi

Sámediggi mearridii čuovvovaččat:

Sámediggi čujuha ovddit jagiid bušeahhtameannudemiiide, ja ovddida dákko bokte ođđa dárbbuid 1996 bušeahhtajahkáii. Muhtun čuoggáide leat ovdal juo oalle guhkás buktán mearkkašumiid dalle go diggi meannudii jahkásaš Sámedikki doaibma- ja virgečálloša.

Dán jagi rájes lágiduvvo nu ahte Sámediggeráđdi jodiha viidáseabbo oktavuoda guovddáš eiseválddiide, mii mearkkaša ahte hápmme doaibma- ja virgečálloša ja dasto vel šiehtadallá bušeahhtarámma lasiheami.

Sámediggi áigu erenoamážit deattuhit giellaáŋgiruššamiid eanemus prioriterejuvvon áŋgiruššansuorgin 1996:s. Dás berre erenoamážit áŋgiruššat rávisolbmuid oahpahusain dainna ulbmilin ahte sii geat leat massán iežaset giela besset dan ealáskuhttit fas. Lassin addá dát ođđa sajiid mánáide, geat otne ožžot sáme giela oahpu skuvllas, gos geavahit giela maid dál dušše sáhttet geavahit skuvllas.

Dárbbuid vuodul maid Sámediggi ovdal lea dovddahan, ja bajábeali mearkkašumiid vuodul sierralágan áŋgiruššansurggiide, ovddida Sámediggi čuovvovaš ođđa dárbbuid 1995 bušehtti:

1. **Giellaovddidanbargu:** Sáme giela ovddideapmái ja nannemii ja maiddáii prošeaktabargui olggobealde sáme giela hálddašanguovllu daid plánaid ektui maid diggi lea ovdanbuktán, lea dárbu oktiibuot **3 milj. kruvdnu**.
 2. **Sámi giellaráđdi, Sámi dátábáŋku:** Vai boahit johtui prošeavttain, de lea dárbu **0,5 milj. kruvnu** dán ásaheapmái.
 3. **Sámi valáštallan:** Sámediggi áigu 1996 doalahit iežas ávžžuhusa ahte ásahit sierra doarjjaortnega sámi valáštallamii. Doarjja ásaheavvo **0,7 milj. kruvdnošaš** rámmain.
- **Sámedikki áirasiid friddjaoastinortnet:** Evttohuvo ahte dát ortnet ásaheavvo 1996 rájes **1,2 milj. kruvnuin**.

SÁMEDIGGI SÁMEDIGGE SAEMIEDIGKIE SAMETINGET

ČOAHKKINGIRJI 4/94 - MEARRÁDUSAT

Siidu: 13

- Ruđat erenoamáš čielggadusdoaimmaide: Sámediggi evttoha ahte dát ornet ásahuvvo **4 milj. kruvnnuin.**
- **Sámi girjelágádusat:** Sámediggi evttoha ahte poasta sámi girjelágádusaide lasihuvvo **0,5 milj. kruvnnuin.**
- **Sámi kulturfoanda:** Movttidahttin dihtii sámi kulturaktivitehtaid ja čájehanvugiid ovdáneami áigu Sámediggi doalahit gáibádusa ja evttoha lasihuvvot **3 milj. kruvnnu.**
- **Sámi musihkkafestivála Guovdageainnus:** Sámediggi evttoha ahte 1996 rájes ásahuvvo fasta doarjja dáid doaluide, dát fasta doarjja ásahuvvo **0,5 milj. kruvnnuin.**
- **Sámi ovddidanfoanda:** Jos ekonomálaš rámma ja doaibmaguovlu galgá buorebot soahpat oktii, de evttohuvvo danin ahte rámma viiddiduvvo **11 milj. kruvnnuin.**
- **Sámi mánáid bajásšaddan eavttut:** Sámediggi evttoha ahte poasta Sámi mánáid bajásšaddan eavttut lasihuvvo **0,8 mil. kruvnnuin.**
- **Sámi kulturviesut:** Sámediggi evttoha ahte dát ornet nannejuvvo **2,6milj. kruvnnuin.** Dasa gullá maiddá Saemien Sijte Snoasás.
- **Doarjja praktihkalaš kulturmuitosuodjalanbargui:** Jos galgá oažžut johtui barggu sihkkarastit ja dikšut sámi kulturmuittuid evttohuvvo ahte dát ornet ásahuvvo **0,8 milj. kruvnnuin.**
- **Jahkásaš doarjagat Sámedikki listuide:** Doarjjaortnega ferte ásahit seammaláganin go jahkásaš bellodatdoarjja maid bellodagat Stuorradikkis ja eará álbmotválljen orgánain ožžot otne. Sámediggi evttoha jahkásaš juolludeapmi 1996 várás ásahuvvo **1,2 milj. kruvnnuin.**
- Evttohuvvo lassijuolludus, 1.000.000,- kruvnnu diehtujuohkinbargui.

Sámediggeráđđi oažžu bargun vuđolaččat duodaštit daid dárbbuid maid ráđđi vällje bidjat iežas doaibma- ja virgečállosii ráđdehussii. Seaiva hálddahaslaš dárbbut, nugo odđa virggit ja eará doaibmadárbbut, addojit Sámediggeráđi háldui árvvoštallat ja prioriteret odđa doaimmaid ektui.

Sámediggi čujuha ahte čuovvovaš áššebáhpirat bidjet čujuhusaid dikki 1996 stáhtabušeahhta-árvalussii:

- Sámediggeplána áigodahkii 1994-1997
- jahkásaš stuorradiggedieđáhusat Sámedikki doaimma birra ovddit válga-áigodagas
- Sámedikki 1993 jahkedieđáhus
- Stuorradiggedieđáhus nr. 52 (1992-93), Norgga sámepolitihkka ja dan Sámedikki meannudeapmi

Bivdit Sámediggeráđi jeavddalaččat buktit čilgehusa ollesčoahkkimii bušeahhtabarggu dili birra.

ÁŠŠI 44/94 PRINSIHPAT JA NJUOLGGADUSAT 10-JAGI VUOĐDOSKUVLLA HUKSEMII, ORGANISEREMII JA SISDOLLUI

Áššebáhpirat:

- Girko-, oahpahu- ja dutkandepartemeantta (GOD) 08.07.94 reive gulaskuddanárvalusain prinsihpat ja njuolggadusat 10-jagi vuoddoskuvlla huksemii, organiseremii ja sisdollui
- GOD 14.07.94 reive
- Sámedikki 09.09.94 reive GOD-ii
- Sámi oahpahusráđi 06.09.94 reive GOD-ii
- Mátta-Trøndelága ja Hedemárkku Saemiej Saervi 15.09.94 reive GOD-ii

SÁMEDIGGI SÁMEDIGGE SAEMIEDIGKIE SAMETINGET

ČOAHKKINGIRJI 4/94 - MEARRÁDUSAT

Siidu: 14

Sámediggi mearridii čuovvovaččat:

Sámedikki vuolggasadji dán ášši árvvoštallamis lea Vuodđolága § 110a mii čuodjá ná:

"Lea stáhta eiseválddiid geatnegasvuohta lágidit dilálašvuođaid nu ahte sámi álbmot sáhtá sihkkarastit ja ovddidit iežas giela, kultuvrra ja servodateallima."

Vuodđoláhka vuordá ahte gávdno sámi servodateallin ja ahte mii sápmelaččat ieža galgat sáhttit seailudit ja ovddidit iežamet kultuvrra, giela ja servodateallima. Stáhta ovddas-vástádus lea lágidit dilálašvuođaid dasa. Dán lea maid Stuorradikki Girko- ja oahpahušlávdegoddi garrasit deattuhan Árv.O. nr. 80 (1992-93) meannudeamis, gos daddjo:

"Lávdegoddi háliida čujuhit dasa ahte Vuodđolága § 110a gohčču stáhta eiseválddiid lágidit dilálašvuođaid nu ahte sámi álbmot sáhtá sihkkarastit ja ovddidit iežas giela, kultuvrra ja servodateallima. Reformma 94 čađaheami oktavuodas ferte danin sihkkarastit ahte sámi oahppit ožžot skuvlafálaldaga mii soahpá Vuodđolága áigumušaide. Reformma ii galgga headuštít dan buori ovdáneami mii dáhpáhuvvá sámi joatkkaskuvllain sámi nuoraide buorin. Boazodoallo- ja duodjefálaldagat fertejit danin oažžut vejolašvuođa ovdánit sámi servodaga vuoduin. Seamma láhkai fertejit sámi oahppiid vuoigatvuođat oažžut oahpu sáme gielas ja sáme giellii sihkkarastot. Bargu mii dássáži lea dahkkon ja doaimmat mat leat biddjon johtui sihkkarastit sámi nuoraide oahppofálaldaga iežaset eavttuid mielde, galget čuovvoluvvot boahteáiggis." (Girko- ja oahpahušlávdegoddi árváhus 1974 nr. 55 lága rievdadeami birra joatkkaoahpahušlávdegoddi árváhus 1974 nr. 55 lága rievdadeami birra fágaoahppu hárrái fidnoeallimis (Od.prp. nr. 31)).

Dát lea velá deattuhuvvon Stuorradikki Sd.died. nr. 52 (1992-93) meannudeamis, gč. Árv. S. 116 (1993-94).

Sámediggi áigu dán áššis gáržžidit cealkámušas dakkár beliide mat leat čadnon dan oassái dokumeanttas mii lea sámi giela ja kultuvrra birra, ja doahpagii "oktasaš oahpposidoallu" mii lea ollu geavahuvvon dokumeanttas.

Dan čuoggás mii lea sámi giela ja kultuvrra birra referere gulaskuddandokumeanta oahppoplána oppalaš oassái gos čuožžu ahte:

"Sámi giella ja kultuvra leat oasit dan oktasaš árbbis maid Norggas ja Davvirikkain lea erenoamáš ovddasvástádus várjalit. Dát árbi galgá beassat ovdánit skuvllain gos leat sámi oahppit, vai nanne sámi identitehta ja min oktasaš máhtu sámi kultuvrra birra."

Dás daddjo ahte sámi giella ja kultuvra galget beassat ovdánit skuvllain gos leat sámi oahppit. Dattetge lea daddjon čuovvovaččat dastán vulobealde:

"Sámi hálddašanguovllus ja sámi skuvllain galget oahppit oahpásnuvvat sisdollui ja bargovugiide mat čiekrudit máhtu sámi gielas ja kultuvrras. Ovttaskas skuvllat galget ovddidit dovddidusa daidda gielaide ja kultuvraide mat skuvlabiires leat. Sámi historjá ja

SÁMEDIGGI SÁMEDIGGE SAEMIEDIGKIE SAMETINGET

ČOAHKINGIRJI 4/94 - MEARRÁDUSAT

Siidu: 15

sámi kulturgaskkosteamit nugo duodji, luohiti, máidnasat, jnv. galget leat geatnegahtton oasit eará fágain."

Beroškeahhtá oahpahasplána oppalaš oasis gáržžida dát dokumeanta čieknudeami sámi gielas ja kultuvrras sámi hálddašanguvlui ja sámi skuvllaide. Gulaskuddandokumeantta dajahusa ii sáhte mange láchai dadjat ahte soahpá oahppoplána oppalaš oassái, gos sámi giela ja kultuvrra ovddideapmi ii leat ráddjejuvvon dihto guvlui, muhto čadnon skuvllaide gos leat sámi oahppit.

Sámediggi lea eatnat oktavuodain čujohan heajos váikkuhusaide maid sámelága giellanjuolggadusat leat buktán sámi giela ovddideapmái dain guovlluin mat leat sáme giela hálddašanguovllu olggobealde. Sámediggi háliida maid fuomášuhttit ahte doaba "sáme giela hálddašanguovlu" lea doaba mii lea definerejuvvon sámelága giellanjuolggadusaid dihte ja várás, ja doahpaga geavaheapmi oahppoplánas váikkuha dasa ahte headuštit giellanjuolggadusaid áigumuša mii lea nannet sáme giela geavaheami nu go bohtá ovdan Od.prp.-s nr. 60 (1989-90) Sáme giela birra:

"Láhkaevttohus lea dábálaš politihkalaš ovttamielalášvuoda lunddolaš boadus das ahte sáme giela galgá oažžut ovdánanvejolašvuoda ja suodjaleami."

Viidáseabbut daddjo:

"Dán oktavuodas berre deattuhuvvot ahte hálddašanguovllu ásaheapmi ii mávsse ahte sáme giela ii galgga nannejuvvot gielddain olggobealde dán guovllu. Departemeanta deattuha baicce ahte njuolggadusaid geavaheapmi hálddašanguovllus sáhtá movttiidahttit sáme giela sullasaččat geavahit dán guovllu olggobealde."

Vuodđoprinsihppa mii dadjá ahte skuvla galgá leat ovttastahtton oassi servodagas ferte maiddá guoskat sámi servodagaide olggobealde doaibmaguovllu. Sáme giela hálddašanguovlu lea dušše oasáš davvisáme giel guovllus, ja dákkár ráddenáigumuš mii dás lea deparatemeanttas miellidibuktá ahte sámi oahppiin olggobealde hálddašanguovllu eai leat eará vuoigatvuodát ovddidit sáme giela go dat mii lea "oktasáš oahpposisdoalus". Dát šattašii maŋosguvlui lávkin otná sáme politihka ektui ja cealkámušaid ja prinsihpaid ektui maid Ráđđehus ja Stuorradiggi leat atnán vuodđun iežaset politihkas sápmelaččaid guovdu. Dát bohtá čielgasit ovdan Sd.dieđá.-s. nr. 52 Norgga sáme politihka birra gos Ráđđehus ea.ea. daddjá:

"Sámi mánáid skuvlafálaldat lea huksejuvvon dan vuodđoprinsihpa ala ahte skuvla galgá leat ovttastahtton oassi servodagas. Sápmelaččaid čearddalaš identitehta, čadnon sosiálalaš ja kultuvrralaš diliide, lea deatalaš eaktu oahppamii."

Čujuhettin Sámedikki cealkámuššii áššis vuodđoskuvlla reviderema birra, gos diggi háliida ahte individuálalaš vuoigatvuohka oahppat sáme giela galgá nannejuvvo lágas, háliida Sámediggi ahte geavahuvvo dajahus "sámi guovllut ja skuvllat gos leat sámi oahppit" dan sadjái go dajahus "sámi hálddašanguovlu". Dát sihkarastašii buot sámi mánáide seammalágan vuoigatvuoda oažžu oahpu sámi gielas ja kultuvrras.

Sámediggi lea ilus go departemeanttas oahppoplánabarggu oktavuodas lea áigumuš ahte sámi kultuvrra vuodđoelemeanttat galget leat oassin das masa buot oahppit Norgga vuodđoskuvllas

SÁMEDIGGI SÁMEDIGGE SAEMIEDIGKIE SAMETINGET

ČOAHKKINGIRJI 4/94 - MEARRÁDUSAT

Siidu: 16

galget oahpásnuvvat. Dát soahpá maid ovttá daid váldomihttomeriide mat leat 1993-97 áigodaga sámediggeplánas, mii lea:

"dohkálaš máhttu sámi diliid birra muđui servodagas:"

Dán oktavuodas lea maid deatalaš deattuhit ahte sápmelaččat leat čearddalaš minortehtan erenoamáš dilis Norggas. Sápmelaččat leat eamiálmot mii ássá njeallji riikkas, ja badjel bealli sápmelaččain orrot Norggas. Dát dahkká ahte Norggas lea erenoamáš ovddasvástádus dasa ahte sápmelaččat galget sáhttit bissut álbmogin maiddái boahpteáiggis. Dát geatnegasvuohta boahotá čielgasit ovdar Vuodđolága § 110a:s, ja ILO-konvenšuvnnas nr. 169 Eamiálmogiid ja čearddalaš álbmogiid birra iešmearrideaddji stáhtain, maid Norga lea dohkkehan ja maid eai nu galle máimmi eará riikka leat dahkan.

Sámediggi ii leat šat ovttaoaivilis departemeanttain ahte sihkarastá sámi oahppiid eanemus ovttáárvosaš oahpu **ovtta** našonála oahppoplána ráhkadeami bokte, mas lea oktasaš oahpposisdoallu ja sadji báikkálaš oahpposisdollui. Boađus dás lea ahte sámi mánáid oahpahus huksejuvvošii dáža kultuvrra, jurddašuvuogi, árbevieruid, norpmmaid ja árvvuid ala, gos dat mii galggašii leat sámi skuvlla vuodđun lea biddjon dušše báikkálaččat heivehuvvon sisdoallun.

Sámi oahpahusa vuolggasadji galgá leat ahte sápmelaččat leat sierra álbmot, ja ahte sámi giella ja kultuvra leat ovttáárvosaččat dáža gielain ja kultuvrrain. Dát ferte oidnot konkrehta doaimmain mat galget sihkarastit duohta sisdoalu sámi oahpahussii. Plánat leat hui guovddáš váikkuhangaskaoamit dán oktavuodas. Oahppoplána doaibma ja sadji sámi kultuvrra ja identitehta nannemis vuolga plána áigumušas ja sisdoalus. Sámediggi ii sáhte, vaikko mo de háliidivčče, áddet mo **okta** našonála oahppoplána galggašii sáhttit vuhtiiváldit dán dimenšuvnna sápmelaččaid guovdu go galgá leat dušše oassin "báikkálaččat heivehuvvon oahpposisdoalus". Jos čiekŋudeapmi sámi gielas ja kultuvrras dušše galgá leat oassin báikkálaččat heivehuvvon oahpposisdoalus, dea leat ovttaskas skuvllat ja gielddat, iige Sámediggi, geat mearridit viidodaga ja sisdoalu dan oahpus mii galgá ovddidit sámi giella ja kultuvrra.

Sámedikki mihttomearrin lea ovddidit sámi oahpahus ja oahppovuogádaga mii lea mielde formaliseremen, ovddideamen ja heiveheamen sámi servodaga máhtui, dáidduid, miellaguottuid, norpmmaid ja árvvuid. Okta eaktu dasa ahte joksat dán mihttomeari lea ahte sámi oahpahus biddjo ollislaš oktavuhtii. Sámedikkis galgá sápmelaččaid álbmotválljen orgánan leat váldi hábmet sámi skuvlla plánaid. Unnimusgáibádusat vuhtiiváldojit ovttasbarggu ja konkrehta guorahallamiid bokte departemeanttain áigumušain vuhtiiváldit Sámedikki mihttomeriid sámi skuvlla hárrái, ja departemeantta vejolaš unnimusgáibádusaid sisdoalu hárrái.

Sámediggi čujoha maiddái dikki meannudeapmái sámi oahpahussuorggi organiserema čielggadeami hárrái. Lávdegoddi lea modeallaevttohusastis sámi oahpahussuorggi hárrái árvalan modealla mii ea.ea. addá Sámediggái válddi mearridit fágaplánaid sisdoalu unnimusgáibádusaid siskkobealde, mearriduvvon ovttas departemeanttain. Lávdegoddi oaivvilda ahte dakkár váldi lea okta daid eavttuin mat leat jos galggaš sáhttit ollašuttit ILO-konvenšuvnna nr. 169, art. 27, ja ahte dát modealla čujoha čielgasepmosit dakkár dillá gos sámi álbmot ieš, iežas álbmotválljen orgánaid bokte, oažžu ovddasvástádusa oahpahusa sisdoalus, ja stivrejumi našonála unnimusgáibádusaid siskkobealde. Dat atšašii Sámediggái

SÁMEDIGGI SÁMEDIGGE SAEMIEDIGKIE SAMETINGET

ČOAHKKINGIRJI 4/94 - MEARRÁDUSAT

Siidu: 17

duohta váikkuhusa ii dušše bargguide mat leat čadnon sámi oahpahussuorggi hálddašeapmái, muhto maiddá suorggi hábmemii.

Sámediggi lea ášši meannudeamis dorjon dan oainnu maid lávdegoddi lea biddjan vuodđun iežas evttohussii. Diggi lea čujohan dasa ahte ođđaáiggi servodagas lea skuvla- ja oahpahusvuogádat okta daid deataleamus neavuin mii olbmuin lea ovddidit iežaset kulturárbbi, árbevieruid, norpmaid ja árvvuid. Oahpahusvuogádaga náhtu bokte dokumentašuvnna ja viidásit doalvuma hárrái, besset boahttevaš buolvvat ollásis oassálastit dan kultuvrii masa gullet.

Jos proseassa mas lea sáhka bargguid ja válldi sirdimis Sámediggái galggaš oažžut duohta sisdoalu, lea deatalaš ahte departemeanta čuovvola daid prinsihpaid maid lávdegoddi mii lea čielggadan sámi oahpahussuorggi bijai vuodđun iežas evttohussii, ja maid Sámediggi lea dorjon. Jos nu ii geavaš, sáhtá dat heađuštit viidásit barggu, ja nu ráddjet vejolašvuodaid gávdnat buriid čovdosiid váttis gažaldagaide.

Sámediggi háliida nannosit deattuhit ahte prinsihpat ja njuolggadusat maid departemeanta lea buktán, orrot leamen maŋosguvlui lávki ovddeš minstarplána ektui. Jos galgá ollašuhttit Vuodđolága gáibádusaid, de ii ábut dušše čáhkket saji sámi gillii ja kultuvrii, muhto sámi kultuvrras ferte leat guovddáš sadji skuvllas. Danin fertejit ráhkaduvvot sierra sámi plánat maid vuolggasadji lea dat mii dán rádjái lea dahkkon (vrd. 1987 minstarplána). Sámediggi ferte konkluderet dainna ahte departemeantta áigumuš ii leat čuovvut Vuodđolága báhkoma.

ÁŠŠI 45/94 RAPORTA SÁMEGIELA DILI BIRRA NORGGAS 1993

Áššebáhpirat:

- Sámelága § 1-5 ja 3. kap. - Sámegiella
- Sámelága giellanjuolggadusaid láhka-ásahus
- Oaivadus Sámelága giellanjuolggadusaid láhka-ásahusa hárrái
- Raporta sámegiela dili birra Norggas 1992
- Raporta sámegiela dili birra Norggas 1993

Sámediggi mearridii čuovvovaččat:

I Rapporterenprosedyrat ja njuolggadusaid rievdadeapmi

Sámediggi lea duhtavaš go Sámi giellaráđđi lea ráhkadan raportta sámegiela dili birra sihke 1992:s ja 1993:s. Sámi giellaráđđi čujuha iežas raporttas ahte 1992 rádjái ii lean dahkkon iskkadeapmi sámiid gielladilis Norggas, ja dákkár bargu lea hirbmat viiddis ja gáibida ollu áiggi. Raporttat eai danin atte ollislaš gova sámiid gielladilis olles Norggas go kártenbargu lea ráddjejuvvon váldoáššis sámelága hálddašanguvlui mat leat 5 gieldda Finnmárkkus ja okta gieldda Tromssas (Guovdageaidnu, Kárášjohka, Deatnu, Unjárga, Porsángu ja Gáivuotna). Sámi giellaráđđi ulbmil lea goittotge kártet gielladili earáge guovlluin dađistaga.

SÁMEDIGGI SÁMEDIGGE SAEMIEDIGKIE SAMETINGET

ČOAHKKINGIRJI 4/94 - MEARRÁDUSAT

Siidu: 18

§ 2 mielde, čk. 4 Sámelága giellanjuolggadusaid lánka-ásahusas galgá Sámi giellaráđđi ráhkadit jahkásaš raportta Sámédiggái sámegeiela dili birra Norggas. Raporttas berrejit leat earret eará čuovvovaš dieđut:

- a. man viidát geavahit sámegeiela báikkálaš ja guovlulaš orgánain maidda sámelága 3:t kapihttal ja dát ásahus gusket,
- b. man viidát geavahit sámegeiela almmolaš sámi lágádusain ja organisašuvnnain ja lágádusain mat eai leat almmolaččat,
- c. man viidát geavahit sámegeiela guđege sámi ássanguovllus,
- d. mat prinsihpalaš váidaleamit leat meannuduvvon áššin sámelága 3:t kapihttala vuodul,
- e. man viidát oahpahuvo sámegillii ja sámegeielas almmolaš oahpahušlágádusain,
- f. makkár eavttuhusat leat ovddiduvvon sealluhan ja nannen dihtii sámegeiela priváhtalaš ja almmolaš oktavuodas.

Sámédikki oaivila mielde lea doarvái ahte ollislaš raporta gielladili hárrái Norggas daid diliid birra mat leat hábmejuvvon lánka-ásahusaid 2. §, čk. 4, ráhkaduvvo dušše juohke njealját jagi. Dákkáraš ollislaš raportii lea dárbu vuodđodokumeantan Ráđđehusa dieđáhussii Norgga sámepolitihka birra Sturorradiggái juohke 4. jagi.

Lánka-ásahusaid gáibádus jahkásaš ja ollislaš reporterema hárrái gielladili birra Norggas, leat hirbmat viidát ja gáibidit ollu resurssaid. Sámédiggi ballá ahte vátna resurssat fertejit geavahuvvot menddo viiddis jahkásaš reporteremiidda ja hávkadahttet barggu nugo sámegeiela suodjaleami, čállingiela ovddidanbarggu, ja oaivadás- ja diehtujuohkinbarggu sámi giellagažaldagaid hárrái nugo hábmejuvvon lánka-ásahusain 2. paragrafas, 2. čuoggás:

- a. suojalit dan kulturárbbi mii lea sámi girjegiella ja hállangiella (hupmangiella), bargat sámegeiela seailuma ja nannema beale,
- b. ovddidit sámegeiel terminologiiija (sátnevalljodaga),
- c. mearridit sámegeiel sániid ja doahpagiid čállinvuogi davviriikkaid mearriduvvon riektáčállinrámmaid mielde,
- d. oaivadit ja čuvget sámi giellaáššiid birra,
- e. fievrridit registarii dohkálaš jorgaleaddjiid-ja dulkkaid,
- f. ovddidit sámegillii guoski riikkalaš ja davviriikkalaš ovttasbarggu ja searvat dasa

Lánka-ásahusaid mielde ii leat Sámi giellaráđđi geatnegahtton dahkat jahkedieđáhusa dán barggu birra ja muđui ráđi barggu birra.

Sámédikki oaivila mielde berre Sámi giellaráđđi manjit áiggi ráhkadit jahkedieđáhusa mas giela suodjaleapmi, ovddidanbargu ja oaivadás- ja diehtujuohkinbargu namuhuvvojit ja árvoštallojuvvojit. Jahkedieđáhusas berre lassin leat čilgehus ealáskuhttindoaimmaid bohtosiid juksama birra maidda giellaráđis lea čuovvolan-

SÁMEDIGGI SÁMEDIGGE SAEMIEDIGKIE SAMETINGET

ČOAHKINGIRJI 4/94 - MEARRÁDUSAT

Siidu: 19

ovddasvástádus Sámedikki erenoamáš giellaplánaid ektui guovlluid várás gos sámegeiella lea heajos dilis.

Lassin berre jahkásaš raporta ráhkaduvvot jahkedieđáhussii sierra kapihttalin, dahje sierra mielddusin, mas raporterejuvvojit johtuibiddjon ja čađahuvvon doaimmaid bohtosat fylkagielddain ja gielddain mat ožžot guovttegielalašvuoda doarjaga. Dasto berre rapporteret erenoamáš doaimmaid/prošeavttaid bohtosiid birra maid giellaráđđi lea johtuibidjan dahje čađahan guovttegielalašvuoda ruđaiguin. Sámi giellaráđđi jahkedieđáhus jahkásaš raporttain, biddjojuvvo Sámedikki jahkedieđáhusa mielde Gonagassii.

Sámediggi áigu dávistettiin sávvojuvvon raportterenprosedeyraid rievdadeapmái, buktit árvalusa rievdadit Sámelága giellanjuolggadusaid láhka-ásahusa. Ja dasto áigu Sámediggi árvoštallat láhka-ásahusa eará mearrádusaid rievdadeami.

II Doaimmat sámegeiella ovddideapmái ja rievdadeapmái

Sámi giellaráđđi berre maŋit áiggis erenoamážit vuodjut čilget daid diliid mat gusket sámegeiella geavaheapmái almmolaš oktavuodain. Sámelága giellanjuolggadusat leat álgoálggus dahkkon guoskat almmolaš orgánaide. Sámediggi oaidná giellaráđđi bargun movttiidahttit almmolaš orgánaid dáiddu ja vejolašvuoda ovddidit guovttegielalaš hálddašeami.

Doibmaevttohusain čujuha Sámi giellaráđđi ahte terminologijabarggu ferte organiseret, ja danin lea deatálaš ahte Sámi dátábárgkuge áсахuvvo nugo Sámediggi lea áššis R 34/91 evttohan. Departemeanta berre jođáneamosit dahkat dan maid lea dárбу vai ortnet bohtá johtui.

Otne lea dilli nu ahte hirbmadit váilot sierralágan sátnegirjijt ja mearriduvvon tearpmat. Dát dahká váttisin giellabarggu ja sáhtá muhtun heviid measta ollásit hehttet sámegeiella geavaheami. Tearbmaovddidanbargu lea leamaš oalle guhkás viehka soaittahagas. Lea issoras deatálaš hoahpuhit tearbmaovddidanbarggu vai šaddet buoret geavahan vejolašvuodát ja fáhtet eambo geavaheaddjiid. Ovdáneapmi obalaččat lea dáhpáhuвvan nu johtilit ahte issorat ollu tiŋggat ja dávvirat eai leat ožžon sámegeiel nama. Otne-lea-nu ahte leat dušše fágabargit geat dihto muddui sáhttet geavahit sámegeiella ollásit, danin go sii sániid suorggideamiin sáhttet ráhkadit ođđa sániid. Tearbmabarggu oktavuodas sáhtášii maiddái viežžat veahki Norgga giellaráđdis. Dohkkehuvvon tearpmat ja eará deatálaš dokumeanttat mat gusket fágii sámegeiella fertejit leat geavaheaddjiid fáhtemis ja olamuttos.

Lea maiddái dárбу ráhkadit riehtačállinnjuolggadusaid sámegeiella várás. Normeren- ja riehtačállingažaldagat sámegeiella oktavuodas gáibidit dattetge davviriikkalaš ovttasbarggu (Od.prp. nr. 60 (1989-90)). Sámediggi lea áššis R 34/91 čujuhan ahte livččii áigequovdil áсахit áibbas ođđa orgána dáid gažaldagaid várás, dahje ahte Sámi giellalávdegoddi organiserejuvvo nuppeláhkái. Dán ášši oktavuodas celkkii Sámediggi:

SÁMEDIGGI SÁMEDIGGE SAEMIEDIGKIE SAMETINGET

ČOAHKINGIRJI 4/94 - MEARRÁDUSAT

Siidu: 20

*"... Sámegiela boahttevaš ovddideapmi ja geavaheapmi lea davviriikkalaš oktasašbargu sihke sámi álbmogii ja eiseválddiide.
... Sámediggi čujuha ahte lea dárbu davviriikkalaš almmolaš orgánii sámi giellabarggu várás boahtteáiggis."*

Sámi giellaráđđi berret ovttasráđiid Sámi giellalávdegottiin ovddidit konkrehta evttohusa mo dán ođđasit organiseret Sámedikki ovddit mearrádusa ektui. Dán evttohusa berrejit de Norgga ja Ruota Sámediggi ja Suoma Sámi parlameanta meannudit, dainna ulbmilin ahte gávdnat oktasaš miellaguottu bargui ovddosguvlui.

Sámi giellaráđi mielas lea deatálaš lágidit sámigiel kurssaid. Dát bargu dattetge ovddimuččat gullá oahpahussuorgái maid dat fertešii čoavdit. Maiddái Sámedikki áddejumi mielde lea deatálaš ásaht fástta oahpahusfálaldagaid rávis olbmuide geat dárbašit oahpahusa sámegielas vuodđoskuvladásis. Sámediggi lea eatnat gerddiid deattuhan ahte lea deatálaš ahte vánhenbuolvage ealáskuhtá gielas ja sáhtá leat mielde aktiivvalaš giellageavaheaddjin, ja ahte sajiid gos sámegiella lunddolaččat geavahuvvo ferte nannet, maiddái olggobealde oahpahusásahusaid.

Sámegiela oahpahusa oktavuodas áigu Sámediggi čujuhit Od.prp. nr. 60 (1989-90), čk. 4.14.2 - Vuoigatvuohta sámegiela oahpahussii, gos čuožžu earret eará ahte:

"Departemeanta oaivvilda sierralágan oahpahusdárbu sámegielas mii ollu sámiin ain lea ollu jagiid ovddosguvlui, berre dagahit ahte sierralágan čuozahatjoavkkuid doarjjanjuolggadusat rávisolbmuidoahpahuslága § 24 mielde berrejit heivehuvvot sámiide geain váilu vuodđo-oahppu sámegielas."

Departemeanta evttoha ahte goluid dán oahpahussii galgá stáhta ollásit máksit. Eiseválddiin lea oainnat erenoamáš ovddasvástádus suodjalit sámegiela."

Vuoigatvuohta sámegiela oahpahussii evttohuvvon mearrádusa mielde ráddjejuvvo doaisttázii guoskat vuodđoskuvladássái."

Departemeanta oaivvilda ahte berre mearridit lagat njuolggadusaid oahpahus vuoigatvuhtii, jos dasa orru leamen dárbu."

Sámegiela oahpahusa láchčin rávis olbmuide ii leat leamaš prioriterejuvvon, ja lea suorgi mas leat stuorra eahpečielggasvuodát ovddasvástádusa ektui. Prinsihpalaččat livččii deatálaš ahte golut sámegiela álgo-oahpahussii eai cakka oassálastimis dákkár kurssaide. Sámelága § 3-8 - vuoigatvuohta sámegiela oahpahussii - addá rávis olbmuide geat eai leat ožžon sámegiela oahpahusa vuoigatvuođa giellaoahpahussii. Dát lea doaisttázii ráddjejuvvon vuodđoskuvladássái. Lea čielggas ahte dán paragráfa praktiseren šaddá váttis go eai leat lagat njuolggadusat čadaheapmái. Danin lea dál dárbu ráhkadit njuolggadusaid dán paragráfa praktiseremii. Lea deatálaš oažžut ásahevvo fálaldagaid mat ealáskuhtašedje giela, ja ahte ráhkaduvvo čielga

SÁMEDIGGI SÁMEDIGGE SAEMIEDIGKIE SAMETINGET

ČOAHKINGIRJI 4/94 - MEARRÁDUSAT

Siidu: 21

mihttomearri man duogábealde leat eiseválddit. Ovddit assimilerenpolitihka ektui mii dagahii ahte sámit masse giellaset, lea danin riehta ja govtolaš vuordit ahte stáhta fállá oahpahusdoaimmaid nuvtá. Sii geat háliidit geavahit dákkáraš fálddaga, fertejjit oazžut pearmišuvnna iežaset dábálaš barggus ja oazžut dán buhtaduvvot. Sámediggi áigu máhccat ruovttoluotta lagabui presiseret 3-8. paragrafa.

Guovlluin gos sámegiella ii leat nu nanus berrešii ásahit sierra giellaealáskuhttin-guovddážiid gos dušše sámegiella geavahuvvo, ja gos giellaoahpahus lea čadnon sámi kultuvrii ja ealáhusaide, ja historjái ja árbevieruide.

Muđui lea deatálaš bargat daid mihttomeriid hárrái mat leat biddjon vuodđun sámegiella oktavuodas Sámediggeplánas 1994-97 várás, čuokkis 5.6.1.

ÁŠŠI 46/94 SÁMEDIKKI NAMAHAN JOAVKKU ÁRVALUS SÁMEGIELA HÁRRÁI OFUOHTAS JA LULLI-TROMSSAS

Áššebáhpirat:

- Ardis Ronte Eriksen 02.07.94 reive oktan Sámedikki namahan joavkku árvalusain sámegiela hárrái Ofuohtas ja Lulli-Tromssas

Sámediggi mearridii čuovvovaččat:

Sámedikki namahan Ofuohta ja Lulli-Tromssa čielggadusjoavku lea čadahan gažadaniskkadeami sámegiela hárrái 12 gili olbmuid gaskkas Loabáid, Lenvika, Evenášši, Skániid ja Gratangen gielddain. Vástidanproseanta lea 77,3 %, manná go 180 olbmo 233 jerrojuvvon olbmo gaskkas leat vástidan. Gažadaniskkadeapmi čájeha ea.ea.:

43,3% (78:s 180 gaskkas) gullet ahte olbmot hállet sámegiela juohke beaivvi
63,9% (115:s 180 gaskkas) vástidedje ahte dáhpáhuvá maiddái nu ahte sii leat mielde ságastallamiin gos sáme- ja dárogiella geavahuvvojit
57,4% (74:s 129 gaskkas) vástidedje ahte váillahit sámegiela giellamáhtolašvuoda
54,8% (98:s 179 gaskkas) vástidedje ahte váillahit dan go eai máhte lohkat ja/dahje čállit sámegiela

Jos buot livččii láchčojuvvon ja fálddat livččii nuvtá, hálidivčče.52,2% oassálastit sámegiela oahpahussii. 40,5% (73:s 180 gaskkas) vállješedje sámegiela oahpahusa iežaset mánáide vuodđoskuvllas. Muđui leat eará gažadaniskkadeami bohtosat čielggadanjoavkku plánas siidduin 18-47.

Joavku evttoha sierralágan konkrehta doaimmaid sámegiela ovddideami várás, mat leat hirbmat posiitiiva. Lea lunddolaš prioriteret oahpahusdoaimmaid guovllus gos giella obalaččat lea hirbmat heajos dilis. Deatáleamos dákkáraš guovlluin livččii oazžut giellaovdáneami álbmoga gaskkas, mii guhkkit áiggi vuollái gáibidivččii guovttegielalašvuoda maiddái gielddaid hálldahusain, ja ná bajidivččii giela stáhtusa. Čájeha ahte plána duohtandahkama ferte čadahit guhkkit áiggi badjel. Čielggadusjoavku lea evttohan čadahuvvot viehka ollu johtilis-doaimmaid

SÁMEDIGGI SÁMEDIGGE SAEMIEDIGKIE SAMETINGET

ČOAHKKINGIRJI 4/94 - MEARRÁDUSAT

Siidu: 22

maid Sámediggi háliida doarjut. Sámi giellaráđđi berre ráhkadit konkrehta priotehtaplána ja ovddidit ekonomálaš resursadárbbu Sámediggái.

Čielggadusjoavku lea evttohan čuovvovaš váldomihttomeari:

Guovlluid gielalaš dovdomearkkat eai galggašii láhppot, muhto baicce leat riggodahkan oktasaš davvisámegillii. Sámiide Ofuohta ja Lulli-Tromssa guovlluin ferte sihkkarastit doaimmevaš njálmálaš ja čálalaš guovttegielalašvuoda, gos dal juo ássat, sámegiela máhtolašvuoda otna dahje váldogiellan ruovttus.

Sámediggi áigu evttohit bajit dási mihttomeari mii lea ovttalágan buot golmma giellaguvlui maid Sámediggi lea čielggadan:

Sámegiella Ofuohtas ja Lulli-Tromssas galgá seailuhuvvot ja oažžut viidásit ovdánanvejolašvuodaid.

Bajit dási mihttomeriid vuollái, evttohuvvojit čuovvovaš 4 oassemihttomeari:

1. Sámegiela galgá Ofuohtas ja Lulli Tromssas sáhttit geavahit aktiivvalaččat sihke njálmálaččat ja čálalaččat.
2. Sámegiella Ofuohtas ja Lulli-Tromssas ferte oažžut árvvu
3. Nannet sámi mánáid identitehta sámegiela máhtolašvuoda bokte
4. Nannet sápmelaš searvevuoda dovddu.

Mihttomeriid juksan dán suorggis gáibida ulbmildidolaš barggu, ja ahte dárbbášlaš doaimma-prioriteremat dahkkojuvvojit. Jos sámegiella guovllus galgá ealáskuhttot ja das galgá leat vejolašvuodta eallit de mearkkaša dat ahte sajiid gos sámegiella geavahuvvo lunddolaččat ferte nannet, ja dákkár sajiid ferte háhkat lasi. Sámegiela geavaheami galgá nuppiin sániin daddjon nannet maiddái oahpahusasahusaid nugo skuvlla ja mánáidgárddi olggobealde.

Mihttomearri aktiivvalaš sámegiela geavaheami hárrái guovllus gáibida lassin ahte mánát ožžot oahpu sámegielas, nu ahte vanhengeardige lea aktiivvalaččat giellageavaheaddjin. Mánát galget beassat geavahit giela eará sájiinge go dušše mánáidgárddis ja skuvllas - ja ruoktu lea lunddolaš sadi doaimmaide ja giellaovdáneapmái. Jos ii ángiruššo dan ala maiddái ahte vanhenbuolvage oahpá giela de bohtosat eai šatta nugo vurdojuvvojit, danin go dušše boarrásat ja mánát/nuorat máhttet sámegiela iešguđet dásis.

Go máná identitehta galgá nannet de ferte leat lagaš ovttasbargu máná ruovttu ja mánáidgárddi/skuvlla gaska. Nana identitehta- ja searvevuodadovdu lea oassi dain eavttuin ahte mánát ja nuorat movttiidit oahppat, ja de váldit atnui giela mas lea heajos stáhtus ja mii uhccán geavahuvvo.

Jos galget leat vejolašvuodat lihkostuvvat nannet sámegiela Ofuohtas ja Lulli-Tromssas de lea dárbu ráhkadit guhkkit áiggi plánaid. Doaimmaid plánedettiin lea dehálaš atnit muittus olmmošlaš fáktuvrraid. Go váilot ollu olmmošlaš návccat de lea dárbu prioriteret doaimmaid mat addet buoremus ja eanemus bissovaš bohtosiid, dat mearkkaša ahte geavahit návccaid buoremusat ávkin. Máhtolašvuoda huksema, ja sámegiela oahpaheami lea eandalii dárbu prioriteret hirbmat bajás.

SÁMEDIGGI SÁMEDIGGE SAEMIEDIGKIE SAMETINGET

ČOAHKKINGIRJI 4/94 - MEARRÁDUSAT

Siidu: 23

Konklusuvdna:

Sámediggi doarju čielggadusjoavkku ovdanbuktojuvvon doaibma-evttohusa, ja lassin Ofuohta ja Lulli-Tromssa čielggadus sámegeiela nannema hárrái lea maiddái ávkin julev- ja lullisámeguvlui.

Sámediggi atná lunddolažžan ahte čuovvolanovddasvástádus biddjo Sámi giellaráddái. Sámi giellaráđi ovtasbargoguoimmič barggu čađaheamis sáhttet leat Sámi oahpahusráđđi, Sámi Allaskuvla ja Sámi Instituhtta.

Sámediggi ja Sámi giellaráđđi geahččalit ohcat ruđaid evttohuvvon doaimmaide sierralágan fágadepartemeanttaid bokte. Mihttomearrin ferte leat ahte sámit geat háliidit oassálastit giellaoahpahussii eai šatta gillát ekonomálaččat. Sii geat váldet oahpu sámegeielas, fertejit danin oažžut pearmišuvnna iežaset dábálaš barggus ja oažžut dan buhtaduvvot. Lassin ferte bargat dan ala ahte Sámi giellaráđi bušehttii biddjojuvvojit ruđat prošeavttaide maiguin nannet sámegeiela olggobealde Sámelága hálddašanguovllu.

Sámegeiela oahpahusa berre prioriteret sámegeiela ovddidandoaimmaid oktavuodas olggobealde sámegeiela hálddašanguovllu.

ÁŠŠI 47/94 SÁMEDIKKI 1995 ČOAHKKINPLÁNA

Áššebáhpirat:

- Kaleandar 1995

Sámediggi mearridii čuovvovaččat:

Sámediggi mearridii čuovvovaš čoahkkinflána dikki 1995 ollesčoahkkimiid várás:

1995: 8. vahku guovvamánu 20. - 24. b.

22. vahku miessemánu 29. b. - geassemánu 2. b.

38. vahku čakčamánu 18. - 22. b.

47. vahku skábmamánu 20. - 24. b.

Sámediggeráđđi áigu fas maŋŋá buktit vejolaš evttohusa rievdadit ollesčoahkkimiid logu maŋŋá go ráđđi lea meannudan bušehta 1995 ođđajagimánus. Dát sáhttá dagahit ahte čakčat ferte guovtti ollesčoahkkima sadjádoallat dušše ovtta ollesčoahkkima.

ÁŠŠI 48/94 OLE HENRIK MAGGA - PEARMIŠUVDNAOHCAN

Áššebáhpirat:

- Reive 26.10.94 Ole Henrik Maggas
- Sámediggeráđi mearrádus R 106/94

SÁMEDIGGI SÁMEDIGGE SAEMIEDIGKIE SAMETINGET

ČOAHKINGIRJI 4/94 - MEARRÁDUSAT

Siidu: 24

Sámediggi dagai čuovvovaš mearrádusa:

Sámedikkis eai leat makkárga mearkkašumit dasa movt Sámediggeráđđi lea meannudan Ole Henrik Magga pearmišuvnna, áššis R 106/94.

Čoahkkingirji:

Elli Kirsti Nystad

Elli Kirsti Nystad